

לצעוק "דאלאי גלות"

פּוֹתַחֵין בְּדַבַר מַלְכוּת

הוא מעולם לא שמע שאביו או זקנו היו הולכים ברחוב, או עומדים בבית-הכנסת בעיצומו של יום, וצועקים "עד מתי" • משיחת ליל ו' דחג הפסח ה'תשמ"ח - בלתי מוגה

בשעבוד מצרים, כאמור, שהי להם טוב במצרים, ובמילא, מה לו – טוען הוא – ולעניי הפסח, חירות וגאולה ממצרים, כשטוב לו גם במצרים!

וממשיך לטעון שהוא "אזרח הארץ", כפשוטו, אזרח אמריקני... וכשאומרים לו שהגיע הזמן לשכוח מהגלות, לארוז את חפציו כו', ולהתכונן לעלות ע"ג "ענני שמיא" ולטוס לארץ ישראל – נאנח לשמע "בשורה" זו.... שכן, למה לו להטלטל ממקומו ("טלטולי גברא") כשטוב לו כאן, בהיותו "אזרח הארץ", שמניחים לו לחיות כיהודי, ועוד עוזרים ומסייעים בזה!

ובפרטיות יותר:

דאגתו אינה על עזיבת "סיר הבשר", שהרי בודאי יודע שהרוחניות היא העיקר, אלא דאגתו על עזיבת מקומו היא – בנוגע לעניינים רוחניים:

מעמדו ומצבו עתה – שעוסק בלימוד התורה, כולל גם הפצת התורה, עד להפצת המעיינות חוצה, וביכלתו להראות – "מראה באצבעו ואומר זה" – ענין זה פעל בלימוד התורה, ענין זה עשה בעבודת התפלה, ענין זה עשה בנוגע לקיום המצוות בהידור, כדבעי למהו וכו'.

וממשיך לטעון שמכולם לא היתה תקופה כה טובה ברוחניות – כשנמצאים במלכות של חסד, ללא שום התנגדות על עניי יהדות, ולא עוד אלא שהמלכות מסייעת לו בכמה פרטים, ובסבר פנים יפות, ובמילא, לא חסר לו דבר (לא רק בצרכיו הגשמיים, אלא גם ובעיקר) בצרכיו הרוחניים.

שנתגיירו, ובמילא, יש להם שייכות גם ליצי"מ.

ובפרט ע"פ הביאור הידוע בדיוק הלשון "גר שנתגייר" – דלכאורה, לפני שנתגייר אינו גר, אלא גוי מאומות העולם, וא"כ, הול"ל "גוי שנתגייר" (כמו עבד שנשתחרר, קטן שהגדיל, וכיו"ב) – שהגיוור מוכיח שגם לפני"ז (בהיותו גוי) הי' בו ניצוץ של נשמה קדושה, אלא, שענין זה מתגלה ע"י הגיוור, שאז נכנסת בו נשמה קדושה, "חלק אלוהה ממעל ממש", כמו כאו"א מישראל, בני אברהם יצחק ויעקב.

ג. ומעין ודוגמת זה יכול להיות גם

בישראל:

כשנמצאים בחג הפסח, "זמן חרותנו", ואומרים ליהודי, שמכיון שהזמן עצמו "מכריז" שצ"ל מצב של חירות, וחירות אמיתית היא (לא כמו הגאולה דפורים, ש"אכתי עבדי דאחשורוש אנן", אלא כמו החירות דפסח, ששלימותה) בגאולה האמיתית והשלימה (גאולה שאין אחרי גלות), לכן, עליו להרעיש ולצעוק על אריכות הגלות, "עד מתי", ולבקש ולדרוש שהגאולה תהי' תיכף ומיד ממש – יתכן שמישהו יטען: טוב לי בגלות! בחסדי ה' הנני נמצא ב"מלכות של חסד" ויכולני ללמוד תורה ולקיים מצוות מתוך מנוחה, וא"כ, מה יש לי להרעיש ולצעוק – טוען הוא – על היציאה מהגלות?!

כלומר, יתכן שמישהו יטען שמרגיש את עצמו כמו אותו "גר" שאבותיו לא היו

א. התחלת הקריאה דיום ששי דפסח היא – אודות הפסח שעשו ישראל בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים, "וידבר ה' אל משה במדבר סיני גוי ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו וגוי", וסיומה – אודות חיוב הגר בפסח, "וכי יגור אתכם גר גוי חוקה אחת יהי לכם ולגר ולאזרח הארץ" ..

ב. לימוד נוסף מסיום הקריאה – "וכי יגור אתכם גר ועשה פסח לה' כחוקת הפסח וכמשפטו כן יעשה חוקה אחת יהי לכם ולגר ולאזרח הארץ".

ובהקדים – הטעם שהתורה מדגישה חיוב הגר בפסח (ולא בכוי"כ מצוות, כמו מצות תפילין, שקורין בימי חוה"מ):

כל ענינו של קרבן פסח הוא – "זבח פסח . . . אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל", ובלשון ההגדה "עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' אלקינו כו' ואילו לא הוציא כו' הרי אנו ובנינו כו' משועבדים היינו לפרעה במצרים".

ומכיון שה"גר" הוא מציאות חדשה, "גר שנתגייר כקטן שנולד דמי" – יש קס"ד לומר שעניי הפסח אינם שייכים לגר, שאבותיו לא היו מעולם במצרים, ואפילו אם היו בארץ מצרים, לא היו בשעבוד מצרים, אלא הי' להם טוב במצרים.

ולכן, יש צורך להדגיש, שאעפ"כ, כל עניי הפסח ישנם בכל התוקף והשלימות גם אצל הגר.

וטעם הדבר – מכיון שהגרים שייכים לכלל ישראל (בהעלם עכ"פ) עוד לפני

ולכן, טוען הוא, לשם מה צריך לצאת מהגלות:

לכל לראש – היציאה מהגלות תגרום לו בלבול זמן: יהי עליו לארוז חבילות, ואח"כ לפרקן ולטוס ממקומו – אמנם "עם ענני שמיא", אבל גם זו טירחא – לעלות על העננים ולרדת, ועוד בלבולים... וא"כ למה לו לעזוב את מקומו?!

ועוד ועיקר: כשיבוא משיח צדקנו יבואו כל בניי אל ארץ נושבת [הוא אמנם אינו יודע אם משיח יבוא כ"עני ורוכב על חמור", מכיון ש"לא זכו", או שיבוא "עם ענני שמיא" באופן ד"זכו", אבל בכל אופן – בודאי יבואו אל ארץ נושבת], ואם כן, הרי יצטרך לעסוק **בעבודת האדמה**, ושוב יתבלבל מעבודת ה'!

ואע"פ שהמלאכה תהי נעשית ע"י אחרים – יצטרך הוא ללכת ולמצוא גוי, ומפעם לפעם לרוץ ולבדוק האם הגוי עושה עבודתו כדבעי, וכמו"כ האם נותן די תבן למקנה או שמחסיר כו'.

ואילו עתה, בזמן הגלות – אין לו שדות, אין לו מקנה בקר, ופרנסתו מצוי ממילא; יש לו, ת"ל, ממון רב בלעה"ר, שהולך ותופח בהיתר עייסקא וכיו"ב, ואינו דואג כלל כיון שמובטח לו, שהבנק יפרע לו את ממונו, מפני ערבות הממשלה ושאר האופנים בהם ביטח את כספו, ובמילא, יכול ללמוד תורה ולקיים מצוות בהידור מתוך מנוחה.

ובפרט שיכול להשתמש גם בחידושים שנתחדשו בתקופה האחרונה, ולדוגמא:

מלפנים הי קשה להשיג תפילין מהודרות, והי צורך בטירחא גדולה כדי להשיג בהמה שיש בה כל ההידורים, עור של שליל, ואילו עתה, הרי גם אם אין הדבר נמצא בעירו, אין בזה קושי – יש לו טלפון והוא מטלפן אל מעבר לים ומתעניין היכן יש בהמה שיש לה שליל הדרוש, ואם הוא עדיין שלם, שהרי רצונו בתפילין מהודרים בתכלית ההידור (ובמיוחד שזה עתה, בקריאת חול המועד פסח קראו בתורה על התפילין).

וכן בנוגע למצות הצדקה – המצב טוב עד כדי כך ש... ברצונו לתת צדקה ואיננו מוצא עני,

[מכה שלא כתובה בתורה"... – שכן, מפורש בתורה כי לא יחדל אביון מקרב הארץ", ורק על לעתיד לבוא דרשו חז"ל את הפסוק "אפס כי לא יהי בך אביון", והלואי יתוספו "מכות" כעין זו עוד ועוד...]

ולהעיר, שקיימת מציאות כזו ע"פ תורה – כיון שישנו דין בשו"ע, גבי מתנות לאביונים, אודות שכונה או עיר שאין בה

דוקא בזמן האחרון, שהולכים ומרעישים אודות הצורך לצעוק "עד מתי", לבקש ולדרוש על הגאולה – באים כאלו ששופכין מים קרים על נפש שמעוררת ומרעישה שצריכים להשתדל להביא את משיח צדקנו בהקדם הכי אפשרי

עניים, ומכיון שאינו יכול לתת המעות לאביון ביום הפורים עצמו, צריך לתתם לגבאי צדקה, ככל פרטי הדין בשו"ע],

ואעפ"כ ביכלתו לדבר בטלפון ולחפש בכל העולם עד שימצא עני, וכשימצא – ימסור לו ע"י הטלפון יפוי-כוח וכו', באופן שהכסף יגיע לידו בשעת מעשה, ועכ"פ – ברגע כמימרא.

ומכיון שכן – ממשיך לטעון – מה "מרעישים" (מתוך "שטורעם" ו"ליארעם") אודות הגאולה?!

אומרים אתם שכלו כל הקיצין – לו יהי כן, אין התנגדות, אבל מה הרעש?!... וכפתגם הידוע – עברו כך וכך שנים ... ובמשך כל הזמן למד תורה וקיים מצוות כו' וא"כ מה הרעש?!...

בשלמא כשיבוא הקב"ה ויכריח אותו לצאת מן הגלות – דמכיון ש"ואתם תלוקטו לאחד אחד", בודאי לא ישאר בגלות, והקב"ה יתפסנו בכובעו או בכנף בגדו ("פאר דעם קאָלניק און פאר דעם קאָלנער") ויוציא גם אותו מן הגלות – לא תהי לו ברירה; אבל עד אז – לשם מה עליו לבקש זאת מצד עצמו?!... עכ"פ אל תדחקו את הקץ!...

לדאבונו, אין זה רק חשש שמישהו יכול לטעון כן – הלואי לא הי קורה כפי שכבר קרה בפועל.

וביותר יפלא – שדוקא בזמן האחרון, שהולכים ומרעישים אודות הצורך לצעוק "עד מתי", לבקש ולדרוש על הגאולה – באים כאלו ששופכין מים קרים על נפש שמעוררת ומרעישה שצריכים להשתדל להביא את משיח צדקנו בהקדם הכי אפשרי (וכל המקדים היז משובח), וכתוצאה מזה נעשה

אצל כו"כ חלישות (לא רק בצעקה ודרישה "עד מתי", אלא גם) בעצם האמונה בביאת משיח צדקנו.

ההסבר היחידי למצב זה – שהיא הנותנת: מכיון שבזמן האחרון דוקא, בסיום הגלות, **נוגע ביותר** שיצעקו "עד מתי", שיבקשו וידרשו על הגאולה, לכן, יש על זה התנגדות יתירה מצד הלעו"ז.

וכידוע שלא כל העתים שווים, אלא לכל זמן וזמן יש עניין בלתי-רצוי מיוחד שבו צ"ל עיקר המלחמה כו' בזמן זה.

ד. . . ועל זה בא המענה, הלימוד וההוראה, מסיום הקריאה – "וכי יגור אתכם גר ועשה פסח לה' חקוקת הפסח וכמשפטו כן יעשה חוקה אחת יהי לכם ולגר ולאזרח הארץ":

כשיהודי טוען שבנוגע ליציאה מגלות (מצרים) מרגיש את עצמו כמו "גרי" שלא הי בשעבוד מצרים, מכיון שטוב לו בגלות – אומרים לו: כשם שגם אצל ה"גרי" ישנו הענין דיצי"מ, "חוקה אחת יהי לכם ולגרי", מכיון שמצד עצם מציאותו שייך הוא לישראל, אלא, שענין זה הוא בהעלם, ויש צורך (בפעולת הגיור כדי) שיבוא **בגילוי** – כן הוא גם אצל יהודי שטוען שטוב לו בגלות (כמו "גרי" שלא הי בשעבוד מצרים), שרגש זה אינו אלא בגלוי ובחיצוניות, אבל, מצד עצם מציאותו רוצה לצאת מהגלות ולהיות "בן חורין",

– כפי שכאו"א מישראל אומר (או חושב), "אני מאמין . . . בביאת המשיח . . . **אחכה לו בכל יום שיבוא**", ואומר בתפלת העמידה "את צמח דוד עבדך **מהרה** תצמיח", ויתחזינה **עינינו** בשו"ב לציון" –

אלא מאי – רצון אמיתי זה הוא בהעלם, וצריכים לפעול **שיתגלה** רצונו האמיתי, כולל גם עי"ז ש"מרעישים" אודות הצעקה "עד מתי", והצורך לבקש ולדרוש על הגאולה.

ועד"ז כשיהודי טוען שמכיון שנמצא ב"מלכות של חסד", מרגיש את עצמו כ"אזרח הארץ" – אומרים לו "חוקה אחת יהי לכם ולגר ולאזרח הארץ":

גם בתור "אזרח הארץ", אזרח אמריקני, שמתנהג ע"פ חוקי המדינה מכיון ש"דינא דמלכותא דינא" – עליך לגלות את הרצון האמיתי לצאת מהגלות ולבוא לארצנו הקדושה וירושלים עיר הקודש, כי, לאמיתו של דבר הנך **יליד ציון וירושלים**, כלשון הכתוב "זה יולד שם", "איש ואיש יולד בה", היינו, שכאו"א מישראל הוא מ"הנולדים

בציון, שנקראת "ירושלים" ע"ש יראה וע"ש שלם [וענין זה מתבטא גם בעבודתו – שלימות היראה], אלא, שצריך **לגלות** בעצמו ענין זה.

ויש להוסיף בפירושו ד"אזרח הארץ" – כמבואר בדרושי חסידות ש"אזרח הארץ" הוא כמו "משכיל (לאיתן האזרחי", ש"איתן", מלשון חוזק ותוקף, מורה על תוקף ההתקשרות של יהודי עם הקב"ה ("רצון פשוט בלי שום טעם ושכל מושגי") שמצד עצם הנשמה, "וזהו האזרחי, מלשון **אזרח הארץ**, שיש בכל אחד ואחד בחי' זו מאז מעולם", אלא, שבזמן הזה יכולה בחי' זו להיות בהעלם, משא"כ לעתיד לבוא תהי' בחי' זו בהתגלות בכאוו"א מישראל, כמרומו גם ש"אזרח" הוא מלשון **עתיד** ("מה שאני עתיד להזריח").

ומובן, שהפעולה לעורר את הזולת בענין זה (כמו בכל שאר עניני תומ"צ) צריכה להיות בדרכי נועם ובדרכי שלום, ביחד עם זה, בתוקף המתאים, עד שיפעל אצל הזולת שיתגלה אצלו שגם הוא בעצמו סובר כן, ואז יתוסף חיות ו"סטורעם" גם אצל המעורר והמסייע – "יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעה"ב".

ויש להוסיף ולהבהיר, שבענין זה ישנם כאלו החוששים לעורר את הזולת, להתערב בחייו הפרטיים ובהנהגתו הפרטית כו'.

בשלמא, טוען הוא, כשמדובר אודות קיום מ"ע או לאפרושי מאיסורא במצות ל"ת – אין לו ברירה, הוא מוכרח לגשת אל הזולת ולומר לו: "הקשב! התורה ציותה עלי להתערב בענייך הפרטיים" – כמ"ש "הוכח תוכיח את עמיתך", "ואהבת לרעך כמוך", הן ע"י אהבה והן ע"י תוכחה (ובלשון חז"ל – "ימין מקרבת", ואח"כ "שמאל דוחה" ולא עוד אלא, שהדחי' גופא היא רק בשמאל, יד כהה);

אבל בנדו"ד – הרי זה ענין ש"לא ראו אבותינו"... הוא מעולם לא שמע מאביו,

**(כ"ק אדמו"ר שליט"א
חי"ך, ואמר:) ומנין יודע
אני שיטענו כך? כי גם
אני לא שמעתי זאת
מאבי... ובודאי לא
מזקני... ואף ממני עצמי
לא שמעתי זאת לפני
בואי לארצות הברית
(איני יודע הטעם לזה,
אבל כך היא המציאות)**

ובודאי לא מזקנו, שאביו או זקנו, היו הולכים ברחוב, או עומדים בביהכ"ע בעיצומו של יום, וצועקים "עד מתי", "היתכן שמשיח צדקנו עדיין לא בא"?...

(כ"ק אדמו"ר שליט"א חי"ך, ואמר:) ומנין יודע אני שיטענו כך? כי גם אני לא שמעתי זאת מאבי... ובודאי לא מזקני... ואף ממני עצמי לא שמעתי זאת לפני בואי לארה"ב (איני יודע הטעם לזה, אבל כך היא המציאות), והעיקר – שבפועל ה"ז ענין שמביא תוצאות טובות, למרות שישנם כאלו שהנהגה זו היא לא לרוחם...

ובכלל – היכן יש אדם שמרוצים ממנו, הרי זהו טבע בני אדם שאין דעותיהם שוות, והוא איננו מרוצה מהנהגתו של פלוני של אלמוני, של אביו של זקנו, המשפיע, הרב וכיו"ב...

ובכל אופן – כל זה כדאי כשמביטים על הילדים הקטנים ורואים כיצד הם צועקים "דאלאי גלות", ועאכו"כ כשישנם גם יהודים לאחר בר-מצוה שגם הם צועקים ולא דוקא

ברוסית – "דאלאי גלות" – אלא באידיש, בלשון הקודש, ובאיזה נוסח שיהי' – ובלבד שמתכוונים לענין אחד.

ונוסף על כל האמור לעיל – יש לימוד והוראה מחיבור ב' הענינים שבקריאת היום (פסח שני, וחיוב הגר בפסח):

גם אלו שטענו עד עתה שטוב להם בגלות (כמו ה"גר" שלא הי' בשעבוד מצרים), בהיותם "אזרחי הארץ" (בפשוטות) – צריכים לדעת ש"אף פעם לא אבוד" (כההוראה דפסח שני), ובמילא, יכולים וצריכים לתקן ולהשלים הענין, ע"י שמכאן ואילך יחליטו גם הם לצעוק "עד מתי", לבקש ולדרוש על הגאולה, ובפרט בעמדנו ב"זמן חרותנו", כאמור, שהזמן עצמו מדגיש ענין חירות, ששלימותה תהי' בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ויש להוסיף בזה – שהצעקה "עד מתי", הבקשה והדרישה על הגאולה, צריכה להיות מתוך **שמחה** (ככל עניני התומ"צ שצריכים להיות מתוך שמחה), ועאכו"כ ביו"ט, "מועדים לשמחה", שהשמחה שבו היא מצות עשה מן התורה – שמחה מצד **הבטחון** שבודאי ימלא הקב"ה את הבקשה והדרישה על הגאולה, תיכף ומיד ממש.

ואז – תהי' גם השמחה בתכלית השלימות, "שמחת עולם על ראשם", באין-ערוך לגבי שמחת המועדים עד כדי כך, ששמחת המועדים **תתבטל** לגבי מעלת השמחה דלעתיד לבוא, ע"ד מארז"ל (שהובא גם בפס"ד הרמב"ם) שכל המועדים בטלים לימות המשיח (חוץ מפורים כו'), שהפירוש בזה – ע"פ המבואר בדרושי חסידות – לא שיתבטלו בפועל ח"ו (שהרי לא יתכן שתתבטל מצות עשה מן התורה, וכידוע השקו"ט בזה בתשובות הרשב"א), כי אם, ע"ד "שרגא בטיהרא מאי אהנינו", היינו, שהגילוי דהימים טובים לא יהי' נחשב (אלא "כשרגא בטיהרא" בלבד) לגבי עוצם ומעלת הגילויים שיתגלו לעתיד לבוא.